

Cinzia Arruzza – Tithi Bhattacharya – Nancy Fraser

A 99% feminizmusa¹

Egy kiáltvány

Egy útelágazás

2018tavaszán Sheryl Sandberg, a Facebook műveleti igazgatója azt nyilatkozta, hogy „sokkal jobban járnánk, ha az országok és a cégek felét nők irányítanák, az otthonok felét pedig férfiak”, és hogy „nem lehetünk elégedettek, amíg el nem érjük ezt a célt”. A vállalati feminizmus (*corporate feminism*) fő képviselőjeként Sandberg nevet (és jó pár dollárt) szerzett magának, más vezető pozícióban lévő nőket arra bízta, hogy „dobják be magukat” a vállalati tanácsstermekben. Hasonlóan Larry Summershez, az Egyesült Államok a Wall Street deregulációjáért felelős volt pénzügyminisztériumi kabinetfőnökéhez, akinek szintén nem voltak aggályai azzal kapcsolatban, hogy a nőknek olyan tanácsokat adjon, amely értelmében az üzleti világban kitartással elnyert siker jelenti a nemek közötti egyenlőség kulcsát.

Ugyanezen a tavaszon egy harcias feminista sztrájk kényszerítette térdre Spanyolországot. A menethez több mint 5 millióan csatlakoztak, és a 24 órás feminista sztrájk (*huelga feminista*) szervezői síkra szálltak „egy olyan társadalomért, amely mentes a szexista elnyomástól, kizsákmányolástól és erőszaktól” és felszólítottak „egy felkelésre és küzdelemre a patriarchátus és a kapitalizmus szövetsége ellen, amely azt várja, hogy engedelmesekek, alázasak és hangtalanok legyünk”. Ahogyan a nap lenyugodott Madrid és Barcelona felett, a demonstráló feministák bejelentették, hogy „március 8-án összefognak és megakasztanak minden termelő és reprodukív tevékenységet”, és leszögezték, hogy „nem fogadnak el a férfiakénál rosszabb munkakörülményeket, sem pedig kevesebb fizetést ugyanazért a munkáért”.

Ez a kétféle hang egyúttal a feminista mozgalom kétféle, egymással ellentétes útját is reprezentálja. Az egyik oldalon állnak a Sandberg-félék, akik a feminizmust a kapitalizmus szolgálatlányaként értelmezik. Ők egy olyan világra vágyanak, ahol az elithez tartozó férfiak és nők osztoznak a munkahelyi kizsákmányolásban és a társadalmi elnyomásban elfoglalt vezető pozíciókon. Az uralomhoz való egyenlő jog egy figyelemre méltó víziót jelent: olyat, amely a feminizmus nevében arra

¹ A fordítás a következő szöveg alapján készült: Cinzia Arruzza – Tithi Bhattacharya – Nancy Fraser: *Feminism for the 99 percent. A Manifesto*. London–New York, Verso, 2019. 1–57. A lábjegyzetekben szereplő magyarázatok a fordító kiegészítései.

ösztönzi az egyszerű embereket, hogy legyenek hálásak azért, hogy egy nő, és nem egy férfi rombolja szét a szakszervezeteiket, adja utasításba egy drónnak, hogy végezzen a szüleikkel, vagy börtönzi be a gyerekeiket a határon. Sandberg liberális feminizmusával éles ellentétben a spanyol feminista sztrájk szervezői ragaszkodnak a kapitalizmussal való leszámoláshoz: egy olyan rendszer felszámolásához, amely létrehozta a főnököket, a nemzeti határokat, és azokat a gyárat, amelyek az őrzésükre rendelt drónokat gyártják.

A feminizmus e kétféle víziójával szembesülve egy útelágazásnál találjuk magunkat, és az, hogy melyik mellett tesszük le a voksunkat, rendkívüli következményekkel járhat az emberiség számára. Az egyik út egy felégetett bolygóhoz vezet, ahol az emberi élet a felismerhetetlenségig pusztul, ha lehetséges marad egyáltalán. A másik egy olyan világ irányába mutat, amely mindig is központi szerepet játszott az emberiség legfennköltebb álmaiban: egy igazságos világ felé, amelyben a javakon és a természeti erőforrásokon mindenki osztozik, és ahol az egyenlőség és szabadság előfeltevésként és nem törekvésként jelenik meg.

A kontraszt nem is lehetne erőteljesebb. Ám ami igazán nyomasztóvá teszi számunkra a választást, az mindenféle élhető középút hiánya. Az alternatívák hiányáért a neoliberalizmust okolhatjuk: a kapitalizmus azon kivételesen kizsákmányoló, financializált formáját, amely jelentős befolyással bírt a világra az elmúlt negyven évben. Megmérgezve a léghőrt, megcsúfolták a demokrácia mindenféle látszatát, a társadalom teherbírását a töréspontig feszegették, és a többség számára rontottak az életkörülményeken. A kapitalizmusnak ez a változata megemelte mindenféle társadalmi küzdelem tétjét, átváltoztatva a szerény reformok iránti józan törekvéseket a túlélésért folytatott éles csatákká. Ilyen körülmények között a partvonalon várakozás ideje lejárt, és a feministáknak állást kell foglalniuk: továbbra is az uralomhoz való egyenlő jogot akarjuk hajszolni, miközben ég a bolygó? Vagy újr gondoljuk a nemek közötti igazságosságot egy antikapitalista formában – amely elvezethet a jelen válságából egy új társadalomhoz?

Ez a kiáltvány egy útmutató a második úthoz, amelyről azt gondoljuk, hogy szükséges és megvalósítható. Egy antikapitalista feminizmus mára elképzelhetővé vált, részben azért, mert a politikai elitek hitelessége világszerte összeomlóban van. A veszteségek nem csupán a neoliberalizmust támogató balközép és jobbközép pártokat érintik – amelyek mára csupán megvetett árnyékai önmaguknak –, de azokat a Sandberg-féle vállalati feminizmust pártolókat is, akiken egyre kevésbé fénylik a „progresszivitás” máza. A liberális feminizmus a 2016-os amerikai elnökválasztáson vesztett végzetes csatát, amikor Hillary Clinton elnökjelöltsége nem teljesítette be a várakozásokat, és nem sikerült megszólítania a női szavazókat. Ennek jó oka van: Clinton éppen azt az egyre mélyülő szakadékot testesíti meg, amely a nők egy elitcsoportjának előrelépése és a többség élettapasztalata között húzódik.

Clinton veresége az ébresztőnk. Felfedve a liberális feminizmus bukását, lehetőséget teremtett arra, hogy baloldali kritikával illessük. Abban a vákuumban, amit a liberalizmus hanyatlása hozott létre, lehetőségünk nyílik egy másfajta feminizmus építésére: egy olyan feminizmusra, amely másféle problémákat helyez előtérbe, másféle osztályok irányában tanúsít figyelmet és másféle világgéppel rendelkezik – olyannal, amely radikális és változásra sarkall.

Ez a kiáltvány a mi próbálkozásunk arra, hogy előmozdítsuk a „másik” feminizmus ügyét. Nem azért írjuk, hogy egy elképzelt utópiát vázoljunk fel, hanem azért, hogy megmutassuk azt az utat, amely előttünk áll egy igazságos társadalom eléréséhez. Célunk, hogy elmagyarázzuk, a feministák miért éppen a sztrájk eszközt választották, miért kell összefognunk más antikapitalista és rendszerellenes mozgalmakkal, és miért kell a mozgalmunknak a 99% *feminizmusának* lennie. Csak így, antirasszistákkal, környezetvédőkkel, valamit munkajogi és bevándorlásjogi aktivistákkal összefogva nézhet szembe a feminizmus napjaink kihívásaival. Azzal, hogy elutasítjuk a „törtetés” dogmáját és az 1% feminizmusát, a *mi* feminizmusunk mindenki más számára is reménysugarat jelenthet.

Ehhez a projekthez a harcoss feminista aktivizmus új hulláma adja az erőt. Ez nem az a vállalati feminizmus, amely oly katasztrofálisnak bizonyult a dolgozók számára, és amely most egyre inkább elveszti a hitelességét, és nem az a „mikrohitel-feminizmus”, amely azt hirdeti magáról, hogy „hatalommal ruházza fel” a Globális Délen élő nőket azzal, hogy kis összegeket biztosít számukra kölcsön formájában. Sokkal inkább a 2017–2018 folyamán létrejött nemzetközi feminista és női sztrájkok jelentenek számunkra reményt. Ezek a sztrájkok és a körülöttük formálódó egyre jobban koordinált mozgalmak azok, amelyek elsőként inspirálták – és mára már meg is testesítik – a 99% százalékos feminizmusát.

1. tézis: A feminizmus új hulláma új jelentőséget ad a sztrájkoknak.

A legutóbbi feminista sztrájkmozgalom 2016 októberében kezdődött Lengyelországban, ahol több mint 100,000 nő szervezett munkabeszüntetéseket és meneteket az abortusz betiltása ellen. A hónap végére a radikális tiltakozás hulláma átgázolt az óceánon és Argentínában találkozott a tüntető nők harcias „eggyel sem kevesebb” (*Ni una menos*) szlogenjével Lucía Pérez kegyetlen meggyilkolását követően.² Ezt hamarosan Olaszország, Spanyolország, Brazília, Törökország, Peru, az Egyesült Államok, Mexikó, Chile és még több tucat ország követte. Az utcai kezdetek után a mozgalom áterjedt a munkahelyekre és az iskolákra, végül pedig elért a szórakoztatóipar, a média és a politika magasságaiba. Az elmúlt két évben szlogenjeik erőteljes kapcsolódási pontként szolgáltak szerte a világon (#NosotrasParamos, #WeStrike, #VivasNosQueremos, #NiUnaMenos, #TimesUp, #Feminism4the99). Elsőként halk moraj volt, majd egy hullám, később pedig egy hatalmas áradássá vált az új globális feminista mozgalom, amely elég erőt gyűjthet ahhoz, hogy szétszakítson meglévő szövetségeket és újrarajzolja a politika térképét.

A korábbi nemzeti szintű akciók 2017. március 8-án lépték át korábbi határaikat, amikor a szervezők világszerte úgy döntöttek, hogy közösen kell fellépniük. Ezzel a bátor döntéssel újrapolitizálták a nemzetközi nőnapot. Félresöpörve a depolitizáció ízléstelen csecsebecsét – a brunchokat, a mimózákat és az üdvözlőkártyákat

² 2016 októberében két férfi vitte be az eszméletlen Lucía Pérez Monterót az argentinai Mar de Plata-i kórházba, ahol azt állították, hogy kábítószer-túladagolástól van rosszul. A 16 éves lányt vizsgáló orvosok kegyetlen nemi erőszak nyomait fedezték fel a testén; nem sokkal később pedig a kórházban meghalt. A halálát követően nőjogi aktivisták indítottak tiltakozást (Fekete Szerda), amelynek célja az volt, hogy felhívja a figyelmet a nemi erőszak gyakoriságára Argentínában.

– a sztrájkok újraélesztették a nőnap jórészt elfelejtett, a szocialista feminizmushoz köthető történeti gyökereit. Tetteik a korai 20. század munkásosztálybeli nőmozgalmaik idéznek – mindenképp azokat az emigráns és zsidó nők által szervezett tömegdemonstrációkat, amelyek az amerikai szocialistákat az első nőnap megszervezésére, a német szocialista aktivistákat, Luise Zietz-et és Clara Zetkint pedig a Nemzetközi Nőnap életre hívására inspirálta.

Ennek a harcias szellemiségnek az újjáélesztésével napjaink feminista mozgalmi visszatérnek történeti gyökereikhez a munkások jogaiért és a társadalmi igazságosságért folytatott küzdelemben. Összekötve az óceánok, tengerek és kontinensek, valamint határok, szögesdrót kerítések és falak által elválasztott nőket, új jelentést adnak a „*Szolidaritás a fegyverünk*” szlogennek. Ledöntve az otthonok falait és a szimbolikus falakat, a megmozdulások a nők erejében rejlő óriási potenciálra hívják fel a figyelmet: *azok erejére, akik fizetett és fizetetlen munkája mozgásban tartja a világot*.

Am ez még nem minden: a bimbózó mozgalom a sztrájk új formáit is életre hívta, és egy újfajta politikával ötvözte azt. A munkabeszüntetés és a felvonulások összekötésével, demonstrációkkal, a kisvállalkozások bezárásával, blokáddal és bojkottokkal kiszélesíti a sztrájkcselekmények repertoárját, amit az évtizedes neoliberális offenzíva drámai mértékben összezsugorított. Ugyanakkor ez az új hullám demokratizálja is a sztrájkokat és kitágítja a horizontjukat – mindenképp azzal, hogy szélesebb értelmezést ad a „munka” fogalmának. Elutasítva a kategória fizetett bér munkára való korlátozását, a női aktivisták egyúttal kivonódnak az olyan tevékenységekből, mint a házimunka, a szex vagy a derű. Ezzel teszik láthatóvá a kapitalista társadalmakban megszokott, nőkre háruló fizetetlen munka elengedhetetlen mivoltát, és felhívják a figyelmet azokra a tevékenységekre, amelyek hasznot hoznak ugyan, de nem fizetik meg őket. A fizetett munka vonatkozásában pedig egy kiterjesztett fogalommal dolgoznak annak meghatározásakor, hogy mi számít „munkaügynek”. A béreken és munkaórákon kívül olyan kérdésekkel is foglalkoznak, mint a szexuális zaklatás és a bántalmazás, a reprodukív igazságosság akadályai és a sztrájkjog korlátozása.

Ennek eredményeképp a feminizmus új hullámában ott rejlik a potenciál arra, hogy meghaladja az „identitáspolitika” és az „osztálypolitika” konok és megosztó ellentétét. A „munkahely” és a „magánélet” egységét felfedve nem célja törekvéseit ezekre a terekre korlátozni. Azzal pedig, hogy újradefiniálja, mi számít „munkának” és ki számít „munkavállalónak”, elutasítja a női munka kapitalizmusban gyökerező alulértékelését – legyen ez akár fizetett, akár fizetetlen munka. Mindezek tükrében tehát a nők sztrájkfeminizmusa az osztályküzdelmek egy új, korábban nem látott szakaszát vetíti előre, amely feminista, internacionalista, környezetvédő és antirasszista.

Ez a beavatkozás nem is jöhetne jobbkor. A női sztrájkmozgalom egy olyan pillanatban tört utat magának, amikor a korábban erős szakszervezetek, amelyek fókuszában a termelés állt, rendkívüli módon meggyengültek. Azért, hogy új életet lehelyezzen az osztályok közötti küzdelemben, az aktivisták egy másik szintér felé fordultak: azt a neoliberális támadást vették célkeresztbe, amely az egészségügy, az oktatás, a nyugdíjrendszer és lakhatás ellen irányul. Azzal, hogy a tőke négy évtizedes, a munkásosztály és a középosztály elleni támadásának ezt az ágát is

figyelembe veszik, olyan munkákra és szolgáltatásokra koncentrálnak, amelyek szükségesek az egyének és a közösségek fenntartásához. Ebben a kérdésben a „társadalmi reprodukció” ügye vonzza most a legtöbb és legharcosabb sztrájkot és visszavágást – az amerikai tanársztrájtól a vízkészlet privatizációja ellen tartott írországi tüntetéseken át az indiai Dalit köztisztasági alkalmazottak sztrájkjáig, amelyeket mind nők irányítottak és hoztak mozgásba, és amelyek mind a munkások lázadásai voltak a kapitalizmus által a társadalmi reprodukció ellen indított támadások letörésére. Bár hivatalosan nem tartoztak a Nemzetközi Női Sztrájk (International Women’s Strike) mozgalmához, ezek a tüntetések sok hasonlóságot mutatnak vele. Szervezői hangsúlyozzák az élet újratermeléséhez szükséges munkát, miközben ellenzik annak kizsákmányolását, és hasonlóképpen kötik össze a szociális intézményekre fordítandó közpénz megemelésével és a béremeléssel kapcsolatos követeléseiket.

A sztrájkfeminizmus Argentínában, Spanyolországban és Olaszországban mindezekon felül számos támogatót vonzott a megszorításokat ellenzők szélesebb köreiből is. Nem kizárólag a nők és a gender-nonkonform emberek, hanem férfiak is csatlakoztak az iskolák finanszírozásának megvonása ellen tiltakozó, vagy éppen az egészségügyet, a lakhatást, a közlekedést és a természetet védő hatalmas mozgulásokhoz. Ellenállásukon keresztül, amely a tőke „közjavak” ellen irányuló támadását veszi célkeresztbe, a feminista sztrájkok a közösségek védelmében végzett, széles alapra építkező társadalmi törekvések katalizátorává és modelljévé válnak.

Összességében elmondható tehát, hogy a harcoss feminista aktivizmus új hulláma ismét felfedezi magának a lehetetlent, egyszerre követelve kenyeret és rózsát: a kenyeret, amelyet a neoliberalizmus évtizedei elvettek, és szépséget, amelyből a lelkünk táplálkozhat az ellenállás örömein keresztül.

2. tézis: A liberális feminizmus megbukott.

Ideje, hogy túllépjünk rajta.

A fősodratú média továbbra is egyenlőséget tesz a feminizmus és a liberális feminizmus közé. Ám a liberális feminizmus, ahelyett, hogy megoldást kínálna, sokkal inkább a probléma részét képezi. A Globális Észak professzionális-menedzseri rétegében összpontosul, és mindeneke előtt azzal van elfoglalva, hogy „törtessen” és „áttörje az üvegplafont”. Azzal, hogy csekély számú, privilegizált nő feljebb jutását támogatja a vállalati ranglétrán vagy a hadseregben, egy olyan piacközpontú egyenlőségszemléletet propagál, amely tökéletesen illeszkedik a manapság jellemző „diverzitás” iránti vállalati lelkesedéshez. Bár elítéli a „diszkriminációt” és a „választás szabadságát” hirdeti, a liberális feminizmus rendíthetetlenül visszatartja azoknak a társadalmi-gazdasági korlátoknak a figyelembevételét, amelyek a nők jelentős hányadát megfosztják a szabadság és a felelősségteremtés (*empowerment*) jogától. A valós céljuk nem az egyenlőség, hanem a meritokrácia elérése. Ahelyett, hogy a társadalmi hierarchia felszámolására törekednének, inkább annak „diverzifikálását” célozzák meg azzal, hogy „tehetséges” nőket támogatnak

a ranglétra csúcsára való felkapaszkodásban. Azzal, hogy a nőket pusztán „alul-representált csoportnak” tekintik, a liberális feminizmust propagálók annak a bebiztosítására törekcsenek, hogy néhány privilegizált helyzetben lévő nő a *saját osztályukba tartozó férfiakéhoz* hasonló pozíciókba kapaszkodhasson és velük meg egyező bérezésben részesüljön. Mindennek a kedvezményezettjei tehát azok, akik már eleve jelentős társadalmi, kulturális és gazdasági előnyökkel rendelkeznek.

Mindezzel teljes összhangban van az is, ahogyan a liberális feminizmus kiszervezi az elnyomást. Pontosan úgy teszi lehetővé a professzionális-menedzseri osztályba tartozó nők számára azt, hogy „bedobják magukat”, hogy közben rosszul fizetett bevándorló nőkre támaszkodik, kiszervezve nekik a gondoskodás és házimunka feladatait. Az osztály- és származási szempontokra vakon, a feministák ügyét az elitizmussal és az individualizmussal kapcsolja össze. A feminizmus „önmagában álló” ügyként való értelmezésével pedig olyan rendelkezések előtt nyitja meg az utat, amelyek káros hatással vannak a többségre, és amelyek ellehetetlenítik azokat a törekvéseket, amelyek szemben állnak velük. Röviden megfogalmazva tehát, a liberális feminizmus rossz hírért kelti a feminizmust.

A liberális feminizmus ethosza nem csak a vállalati etikával követ azonos irányt, de a neoliberalis kultúra elvileg „transzgresszív” irányzataival is. Az egyéni boldogulás iránti rajongása áthatja a közösségi média sztárjainak kultúráját is, amely szintén összetéveszti a feminizmust az egyes nők felemelkedésével. Ebben a közegben a „feminizmus” könnyen egy divatos hashtaggé és az önmenedzsment egy eszközévé válhat, amely sokkal kevésbé a tömegek felszabadítását, mint a kevesek felemelkedését szolgálja.

Általánosságban véve tehát a liberális feminizmus egy tökéletes alibit szolgáltat a neoliberalizmus számára. Az emancipáció köntösébe bújtatva a regresszív irányelveket, lehetővé teszi a globális tőkét támogató erők számára, hogy „progresszívnek” mutathassák magukat. A globális pénzügyi piaccal szövetkeznek az Egyesült Államokban, miközben menedéket nyújtanak az iszlamofóbiának Európában – ez a hatalmat gyakorló nők feminizmusa: a vállalati guruk, akik azt papolják, hogy „dobj be magad”, a femokraták, akik a rendszerhez való igazodást és a mikrohitelket erőltetik a Globális Délre, és azok a hivatásos politikusok, akik kiskosztümbe keresnek hatszámjegyű összegeket a Wall Streeten tartott beszédeikkel.

A mi válaszuk a „törtető” feminizmusra a „visszavágó” feminizmus. Mi nem akarjuk áttörni az üvegplafont, miközben a romok eltakarítását a tömegekre bízuk. Ahelyett, hogy azokat a női vezérigazgatókat ünnepeleánk, akiknek saját sarokiroda jutott, meg akarunk szabadulni a vezérigazgatóktól és az irodáiktól is.

3. tézis: Szükségünk van egy antikapitalista feminizmusra – a 99% feminizmusára.

Az általunk elképzelt feminizmusnak fel kell ismernie, hogy egy hatalmas krízisre kell válaszokat találnia: az egyre inkább romló életkörülményekre és a fenyegető katasztrófára; tomboló háborúkra és az egyre fokozódó fosztogatásra; a tömeges migrációra, amit szögesdrót kerítések tartóztatnak fel; az egyre bátrabb rasszista

és idegengyűlölő hangokra és a nehezen megszerzett társadalmi és politikai jogok megnyirbálására.

Feltett célunk, hogy szembenézzünk ezekkel a kihívásokkal. Kerülve a félmegoldásokat, a mi feminizmusunk célja, hogy kiirtsa az egyre terjedő barbarizmus kapitalista gyökereit. Ahelyett, hogy feláldoznánk a többség jólétét annak érdekében, hogy védelmezzük a kevesek szabadságát, a többség szükségleteit és jogait kell hirdetnünk – a szegény, munkásosztálybeli nőket, a rasszizált³ és migráns nőket, a homoszexuálisokét és transzneműekét, a fogyatékossgal élő nőket és azokét a nőket, akiket bár arra biztatnak, hogy gondoljanak magukra „középosztálybeliként”, a kapitalizmus kizsákmányolja őket. És ez még nem minden. Ez a feminizmus nem korlátozza saját magát a hagyományos értelemben vett „nőügyekre”. Kiállva mindazokért, akiket kizsákmányolnak, elnyomnak és akiken uralkodnak, az egész emberiség számára reménysugárrá akar válni. Ezért hívjuk a 99% *feminizmusának*.

A női sztrájkok új hulláma által inspirálva, a 99% feminizmusát a gyakorlati tapasztalatok tűzpróbája hívta életre, ám elméleti alapokra is építkeznek. Ahogyan a neoliberalizmus a szemünk előtt formálja át a nemi elnyomást, látjuk, hogy az egyetlen út, amely a nők és a gender-nonkonform emberek előtt áll arra, hogy érvényesítsék a saját, csak papíron létező vagy még el sem nyert jogait, abban áll, ha a számukra árkokat ásó teljes társadalmi rendszert átformáljuk. Önmagában a legális abortusznak például kevés jelentősége van a szegény és munkásosztálybeli nők számára, akik vagy nem tudják kifizetni az árát, vagy nem jutnak el olyan klinikákra, ahol el tudják végeztetni a beavatkozást. Ehelyett a reprodukív igazságosságot az ingyenes, általános és nonprofit egészségügyi ellátás, valamint az egészségügyet átható rasszista, eugenikára építő gyakorlatok beszüntetése biztosíthatná. A szegény és munkásosztálybeli nőknek a bérek egyenlősége is csak a nyomor egyenlőségét hozza el anélkül, hogy élhető béreket biztosítanának számukra és léteznének érdemi, érvényesíthető, munkához fűződő jogok, vagy pedig újragondolnák a házimunkával és a gondoskodással kapcsolatos feladatok megszervezését. Azonban még így is, azok a törvények, amelyek kriminalizálják a nők elleni erőszakot, csak kegyetlen megtévesztésnek számítanak, ha nem veszik figyelembe a büntetőjogi rendszerekben kódolt szexizmust és rasszizmust, ha nem vesznek tudomást a rendőrségi brutalitásról, a tömeges bebörtönzésről, a kitoloncolással való fenyegetőzésről, vagy a munkahelyi zaklatásról és bántalmazásról. Végezetül, a jogi emancipáció egy üres váz marad mindaddig, amíg nem foglalja magában a közszolgáltatásokat, a szociális lakhatást és a pénzügyi támogatást annak érdekében, hogy a nők el tudjanak menekülni a családon belüli és a munkahelyi erőszak elől.

Ilyen és ehhez hasonló kérdésekben a 99% feminizmus átható és kiterjedt társadalmi átalakulást szorgalmaz. Röviden ez az, ami miatt nem lehet „szeparatista” mozgalom. Sokkal hasznosabb lenne ehelyett minden olyan mozgalommal szövetkeznie, amely a 99%-ért küzd, legyen ez akár a környezeti igazságosság, az ingyenesen hozzáférhető, magas minőségű oktatás, a bőkezű közszolgáltatások,

³ A rasszizálás fogalma azokra a folyamatokra utal, amelyek során egy embercsoportot a „faji hovatartozás” határoz meg.

a megfizethető lakhatás, a munkajogok, az ingyenes és általános egészségügy területe, akár egy rasszizmus és háború nélküli világ. Csak összefogás által gyűjthetünk erőt és alakíthatunk ki víziót a minket elnyomó társadalmi viszonyok és intézmények lebontására.

A 99% feminizmusa felkarolja az osztályküzdelmeket és harcol a rendszer-szintű rasszizmus ellen. A dolgozó nők problémájára igyekszik válaszokat adni, akármilyen háttérrel is rendelkezzenek: legyenek akár rasszizált vagy migránshátterűek, akár fehérek; cisz, transz vagy gender-nonkonform emberek; háziasszonyok vagy szexmunkások; órabérből, heti vagy havi fizetésből élők vagy fizetetlenül dolgozók; munkanélküliek vagy prekárius helyzetben lévők; fiatalok vagy idősek. A mi feminizmusunk rendíthetetlenül nemzetközi, és erőteljesen elítéli az imperializmust és a háborút. *A 99% feminizmusa nemcsak a neoliberalizmust ellenzi, de antikapitalista is.*

4. tézis: *Amit most megélünk, az a társadalom egészének válsága – és a kapitalizmusban gyökerezik.*

Az átlagos megfigyelő számára az 1930-as évek óta 2007–2008 jelentette a legnagyobb világgazdasági válság kezdetét. Bár ez a megállapítás nagyjából helytállóan is tekinthető, a jelen válságának értelmezése meglehetősen szűkre szabott. Manapság ugyanis a *társadalom egészének válságát* éljük meg. Ez semmiképpen sem korlátozódik a pénzügyek világára; egyidejűleg a gazdaság, az ökológia, a politika és a „gondoskodás” válsága is jelen van. A társadalmi szervezet általános válságának eredője a kapitalizmus – különösen az az erőteljesen kizsákmányoló formája, amelyben ma élünk: a globalizáló, finanszírozott, neoliberális kapitalizmus.

A kapitalizmus időnként generál hasonló válságokat – és ennek okai nem véletlenszerűek. Ez a rendszer ugyanis nemcsak annak köszönheti a fennmaradását, hogy kizsákmányolja a bérmunkából élőket, hanem annak is, hogy szabadon használja a természeti erőforrásokat, a közjavakat és a munka fizetetlen formáit, amelyek a társadalmi reprodukcióért, tehát az emberi életek és közösségek újratermeléséért felelősek. A rendíthetetlen profithajhászásban a kapitalizmus csak akkor növekedhet, ha mindezeket úgy teszi magáévá, hogy nem fizet értük (kivéve persze, amikor mégis muszáj ellenszolgáltatást nyújtania). Arra a logikára alapozva, amely lealacsonyítja a természetet, eszközként használja a közhatalmat és kihasználja a fizetetlen gondoskodási munkát, időről időre destabilizálja azokat a feltételeket, amelyekre a kapitalizmus – és mindenki más is – támaszkodik a túlélése érdekében. A válság a kapitalizmus természetébe van kódolva.

Ma a kapitalizmus válsága különösen súlyos. A neoliberalizmus négy évtizede lecsökkentette a béreket, gyengítette a munkavállalók jogait, elpusztította a természetet és elbitorolta azokat az energiákat, amelyekre szükség lenne a családok és a közösségek fenntartásához – miközben a pénzügyek behálózták a társadalom teljes szövetét. Nem csoda tehát, hogy emberek tömegei világszerte azt mondják: „Elég!”. Nyitottan arra, hogy a korábbi kereteken kívül gondolkodjanak, egyre inkább elutasítják a bebetonozott politikai pártokat és a neoliberális közhelyeket

a „szabad piaci versenyről”, a „leszivárgó gazdaságról”,⁴ „a munkaerőpiac rugalmasságáról” és a „fenntarthatatlan adósságról”. Mindez egy tátongó szakadékot eredményez a vezetés és a szervezés között, és egyre inkább erősíti azt az érzést, hogy a dolgoknak valamilyen irányba el kell mozdulniuk.

A 99% feminizmusa azon társadalmi erők közé tartozik, amelyek felvállalják ezt a küzdelmet. Azonban nem uraljuk ezt a terepet. Sőt, megosztozunk rajta sok káros szereplővel is. Például feltörekvő jobboldali mozgalmakkal, amelyek azt ígérik, hogy segítik majd a „megfelelő” származású, nemzetiségű és vallású családokat azzal, hogy véget vetnek a „szabad kereskedelemnek”, gátat szabnak a migrációnak és korlátozzák a nők, a színesbőrűek és az LMBTQ+ emberek jogait. Eközben persze a másik oldalon a „progresszív ellenállás” egy hasonlóan kellemetlen programot szorgalmaz. A korábbi viszonyok helyreállítására való törekvésükben a globális pénzügyek partizánjai arról igyekeznek meggyőzni a feministákat, az antirasszistákat és a környezetvédőket, hogy egyesítsék erőiket liberális „védelmezőikkel” és adják fel ambiciózusabb, egalitárius társadalomátalakító projektjeiket. A 99% feminizmusa elutasítja ezt a felvetést. Nemcsak a reakciós populizmus ellen szólal fel, de annak progresszív neoliberais ellenzői ellen is; mi ugyanis arra törekszünk, hogy *a kapitalizmust mint a krízis és a nyomor valódi okát azonosítsuk és szembeálljunk vele.*

Számunkra, másképp megfogalmazva tehát, a válság nem csupán az időleges szenvedést jelenti – és főképp nem pusztán a profittermelés mélypontját. Sokkal inkább a politikai ébredés pillanatát és egy lehetőséget arra, hogy átalakítsuk a társadalmat. A válságok időszakában a kritikus tömegek megvonják a támogatásukat az épp hatalmon lévőkötől. A politika átlagos működés módjának visszautasításával a tömegek új ötleteket, szervezeteket és szövetségeket kezdenek keresni. Ilyen helyzetekben a legégetőbb kérdésként az merül fel, hogy ki áll majd a társadalmi átalakulás élére, kinek az érdekében cselekszik, és milyen céllal?

Az ilyen folyamatok, amelyek során az általános válság társadalmi átalakuláshoz vezet, már többször bekövetkeztek a modern történelemben – legtöbbször a tőke malmára hajtva a vizet. A profitabilitás visszaállítása érdekében védelmezői újra és újra feltalálták a kapitalizmust – ezzel újrhangolva nem csupán a gazdasági szférát, de a politika, a társadalmi reprodukció és a nem-emberi természettel való kapcsolatunk színtereit is. Mindeközben nemcsak az osztályok kizsákmányolásának új formáit teremtették meg, hanem a nemi és faji alapú elnyomást is, sok esetben olyan módokon becsatornázza a lázadók energiáit (így a feministákét is), amelyek végső soron az 1% javára váltak.

Megismétlődik-e ma ugyanez a folyamat? A történelem során az 1% mindig közönyt tanúsított a többség érdekeivel szemben. Ma azonban ez sokkal nagyobb veszélyt jelent. Miközben az 1% csupán a rövidtávú profithajhászást helyezi előtérbe, nem veszi észre sem a válság mélységét, sem azt a fenyegetést, amit mindez a kapitalista berendezkedés hosszútávú működésére jelent: inkább fúrnak most, hogy olajhoz juthassanak, minthogy megteremtsék a jövőbeli profitjuk kitermelésének környezeti feltételeit!

⁴ Az ún. „trickle-down economics” vagy „leszivárgó gazdaság” egy elmélet, miszerint a nyereségadó csökkentése pozitívan, ösztönzőként hat a gazdasági termelésre, hasznot termelve az egész társadalom javára.

Ebből következően a válság, amellyel most szembenézünk, *a teljes ma ismert létformánkat* fenyegeti. A megoldásáért vívott küzdelem pedig a társadalmi szerveződés legalapvetőbb kérdéseit hozza felszínre: hol húzzuk meg a határt, amely elválasztja a gazdaságot a társadalomtól, a társadalmat a természettől, a termelést a reprodukciótól és a munkát a családtól? Hogyan használjuk fel azt a felesleget, amit megtermelünk? És pontosan ki az, aki dönthet ezekben a kérdésekben? Vajon a nyereséget termelők a kapitalizmusban gyökerező társadalmi ellentéteket a saját előnyükre és vagyonuk növelésére használják majd? Vajon beemelik majd a soraik közé a feminista lázadások fontos szereplőit, miközben átforgatják a társadalmi nemi hierarchiát? Vagy lesz majd egy tömeges felkelés a tőke ellen, *„amely során az elszabadult vonaton utazó emberiség végre meghúzza a vészféket”*? És ha igen, a feministák az élére állnak majd ennek a felkelésnek?

Ha bármi beleszólásunk lehet ebbe a kérdésbe, az utolsó kérdésre mi *igennel* válaszolunk.

5. tézis: A kapitalizmusban a nemi alapú elnyomás a társadalmi reprodukció profitalapú termelőmunkának való alárendelésében gyökerezik.

Mi szeretnénk ezt helyrebillenteni.

Sokan tisztában vannak azzal, hogy a kapitalista társadalmak természetükből fakadóan osztálytársadalmak is, amelyek lehetővé teszik egy kisebbségnek, hogy nyereséget halmozzon fel, kihasználva a bérből élőket, akik a többséget alkotják. Ami azonban kevésbé széles körben ismert az az, hogy *a kapitalista társadalmak ugyanígy a nemi elnyomás eredői is*. Egyáltalán nem véletlenszerűen a szexizmus bele van kódolva a struktúráikba.

Természetesen nem a kapitalizmus találta fel a nők alárendelését. Ez már a korábbi osztálytársadalmakban is létezett különféle formákban. A kapitalizmus azonban a szexizmus új, jellegzetesen „modern” formáit hozta létre, új intézményi struktúrák által meg támogatva. *Ennek fő alkotóeleme a reprodukív és a produktív, profittermelő munka szétválasztása, és a nők feladataként értelmezett reprodukció alárendelése a profittermelésnek*. Ezzel a kapitalizmus új életet lehel a nők elnyomásába, és felforgatta az egész világot.

Ennek az egésznek a perverzítése akkor válik világossá, ha megnézzük, hogy a reprodukció milyen létfontosságú és egyben komplex munkát jelent. Ez nem csupán az élet létrehozásának és fenntartásának biológiai folyamatát jelenti, hanem egyúttal a munkára való képesség létrehozását és fenntartását is – ezt nevezte Marx „munkaerőnek”. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy az embereket felruházzák a „megfelelő” attitűdökkel, hajlamokkal és értékekkel, képességekkel, kompetenciákkal és készségekkel. Mindennek fényében tehát a reprodukív munka néhány alapvető – anyagi, társadalmi és kulturális – előfeltételt hoz létre általában a társadalom és konkrétan a kapitalista termelés számára. Ezek nélkül az emberiség nem lenne képes sem az élet, sem a munkaerő megteremtésére.

Ezért is hívjuk ezt a sokféle élettevékenységet *társadalmi reprodukciónak*.

A kapitalista társadalmakban a társadalmi reprodukció kulcsszerepe rejtett és eltagadott. Ahelyett, hogy elismernék az értékét, a reprodukciót csupán a profittermelés egyik eszközének tekintik. Mivel a tőkére jellemző az, hogy igyekszik elkerülni, hogy ellenszolgáltatást nyújtson az elvégzett munkáért, miközben a pénzt alapvető fontosságúnak tekinti, azokat, akik a társadalmi reprodukció munkáját végzik, alárendelt pozícióba helyezi – és nem csupán a tőkét birtoklók rendelkezhetnek felettük, hanem azok a szerencsésebb bérből élők is, akik ki tudják szerezni ezt a felelősséget másokra.

Ezek a „mások” általában nők. Mert a kapitalista társadalmakban a társadalmi reprodukció alapvetően nemi alapú: a nemi szerepeken nyugszik és bebetonozza a nők elnyomását. A társadalmi reprodukció tehát egy feminista ügy. Azonban átszövik az osztály, a faji hovatartozás, a szexualitás és a nemzetiség kérdései is. Egy olyan feminizmusnak tehát, amely a jelen válságára keres válaszokat, a társadalmi reprodukció kérdésére úgy kell tekintenie, mint amely magában foglalja és összeköti az elnyomás egyéb formáit is.

A kapitalista társadalmakban a reprodukív munka megosztása egyúttal mindig faji alapokon is szerveződött. Legyen ez akár a rabszolgaság vagy a gyarmatosítás, az apartheid vagy a neoimperializmus, ez a rendszer mindig is arra kényszerítette a rasszizált nőket, hogy vállalják az ingyen – vagy alulfizetett – munka terhét a többségi vagy fehér „nővéreikért”. Míg arra kényszerülnek, hogy elhalmozzák gondoskodással a munkáltatóik gyerekeit és otthonait, nehézséget jelent nekik, hogy a saját otthonukban megtegyék ugyanezt. Ráadásul a kapitalista társadalmakban történeti hagyományai vannak annak is, ahogyan a nők reprodukív munkája alárendelődik a nemi kettősségnek és a heteronormativitásnak. Annak biztosítására ösztönzik többek között az anyákat, a tanárokat és az orvosokat, hogy a gyerekek szigorúan cisz-lányokként vagy cisz-fiúkként és heteroszexuálisaként gondoljanak magukra. A modern államok gyakran próbálták eszközként használni a reprodukív munkát nacionalista és birodalmi projektjeikben. Ösztönözve a „megfelelő” és akadályozva a „rossz” gyerekek születését, olyan oktatási és családtámogatási formákat dolgoztak ki, amelyek nem egyszerűen „embereket” hoznak létre, hanem például „németeket”, „olaszokat” vagy „amerikaiakat”, akik aztán feláldozzák magukat a nemzet érdekében, ha szükséges. Végezetül pedig alapvető a társadalmi reprodukció osztálykaraktere is. A munkásosztályba tartozó anyáktól és a gyerekeik számára kialakított iskoláktól mindig is elvárták, hogy a megfelelő „munkáséletre” készítsék fel az utódokat: legyenek engedelmesekek, tiszteljék a feljebbvalóikat, fogadják el a „helyüket” és tűrjék a kizsákmányolást. Ezek a kényszerek sosem működtek tökéletesen, és időnként látványosan megghiúsultak. Bizonyos formái már megszűnőben is vannak. A társadalmi reprodukció azonban még így is mélyen összefonódik az elnyomással – és az ellene való küzdelemmel.

Ha egyszer megértjük a társadalmi reprodukció központi jelentőségét a kapitalista társadalmak számára, nem tudunk már többé ugyanúgy tekinteni rájuk. A régi értelmezésekkel szemben a kapitalista társadalmakban nemcsak azok a viszonylatok hozzá létre az „osztályt”, amelyek közvetlenül kizsákmányolják a „munkát”, hanem azok is, amelyek létrehozzák és pótolják azt. Ahogyan a munkásosztály világszerte sem csak azokból áll, akik gyárakban vagy bányákban dolgoznak béreért. Ugyanúgy központi szerepet játszanak azok is, akik mezőgazdasági munkát

végeznek vagy mások otthonaiban dolgoznak; az irodai, hotel- és éttermi alkalmazottak; a kórházakban, bölcsődékben és iskolákban vagy a közsférában és a civil sférában dolgozók; a prekariátus, a munkanélküliek és azok, akik nem kapnak anyagi ellenszolgáltatást az elvégzett munkáért. Azok a heteroszexuális fehér férfiak, akiknek a képe még mindig a szemünk előtt lebeg, ha a munkásosztályra gondolunk, korántsem egyedül alkotják ezt a réteget: ugyanúgy ide tartoznak a migránsok, a rasszizált emberek, a nők (akár cisz, akár transz) és a különböző (megváltozott) képességekkel rendelkezők, akiknek a szükségleteit és vágyait vagy nem veszi figyelembe, vagy eltorzítja a kapitalizmus.

Ha ezen a szemüvegen keresztül nézzük, máris egy szélesebb rálátással rendelkezünk az osztályharcra. Ez ugyanis nem korlátozódik kizárólag az olyan munkahelyi gazdasági előnyökre, mint a méltányos szerződések vagy a minimálbér. Ennél sokkal több területen jelenik meg a társadalomban, és nem kizárólag szakszervezetek vagy munkások hivatalos szerveződései reprezentálják. Ami számunkra kritikus pontot jelent, és ami egyúttal a jelen megértésének feltétele is, az az, hogy *az osztályharc magában foglalja a társadalmi reprodukcióhoz kötődő küzdelmeket is*, így például az általános és ingyenes egészségügyet és oktatást, a környezeti igazságosságot és a hozzáférést a tiszta energiához, a lakhatáshoz és a tömegközlekedéshez. De épp ilyen központi kérdésnek számít a politikai küzdelem a nők felszabadításáért, vagy a rasszizmus, az idegengyűlölet, a háború és a kolonializmus ellen.

Ezek a konfliktusok mindig is központi szerepet játszottak a kapitalista társadalmakban, amelyek a reprodukív munkára támaszkodnak, ám elhallgatják annak értékét. Ám a reprodukcióhoz kapcsolódó küzdelmek ma még élesebbek, mint korábban bármikor. Ahogyan a neoliberalizmus egyre több fizetetlen munkát követel háztartásonként és egyre kevesebb szociális támogatást biztosít, a családonkon, a közösségeken és (mindenekelőtt) a nőknél a töréspontig fokozza a nyomást. Az általános kizsákmányolás ilyen feltételei mellett kerültek középpontba a társadalmi reprodukcióhoz kötődő kérdések. Mára pedig vezető szerepet játszanak az olyan projekteknél, amelyekben ott rejlik a potenciál, hogy gyökerestől átalakítsák a társadalmat.

6. tézis: A nők elleni erőszak többféle alakot ölt, és ezek összefüggenek a kapitalizmus társadalmi viszonyaival.

Mindegyik ellen felvesszük a harcot.

A kutatók becslései szerint világszerte három nőből több mint egy tapasztalt már valamilyen típusú erőszakot az élete során. Az elkövetők többsége a nők partnerei közül kerül ki, akik a gyilkosságok óriási, 38%-os arányáért felelnek. A párkapcsolati erőszak, amely lehet fizikai, érzelmi, szexuális, vagy akár mindhárom, a kapitalista társadalmak mindegyikében jelen van – minden nemzetben, osztályban és faji-etnikai csoportban. *Ez távolról sem tekinthető véletlenszerűnek; az erőszakot a kapitalista társadalom alapvető intézményi struktúrája teremti meg.*

Az a nemileg meghatározott erőszak, amit napjainkban tapasztalunk, visszatükörzi a kapitalista társadalmak ellentmondásos családi és magánéleti dinamikáit.

Ezek pedig arra a rendszerszintű megosztottságra épülnek, amely a reprodukció (az élet újratermelése) és a produktív munka (a profittermelés), a család és a „munka” között mutatkozik. Egy kulcsfontosságú lépés volt a fejlődési folyamatban, amikor a kiterjedt rokonsági kapcsolatokra épülő családforma – amelyben az idősebb férfiak voltak élet és halál urai a tőlük függők felett – átalakult a kapitalista modernítésre jellemző körülhatárolt, heteroszexualitáson alapuló nukleáris családdá, amely egy fellazult uralkodási joggal ruházta fel a „kisebb” férfiakat, akik kisebb háztartásokat irányíthattak. Ezzel az átmenettel a rokonság alapú, nemek közötti erőszak átalakult. Ami egykor nyíltan politikai volt, „priváttá” vált: informálisabbá, „pszichologizáltabbá”, kevésbé „racionális” és kontrollálttá. Ezt a fajta, az uralom fenntartására irányuló erőszakot gyakran fűti alkohol, szegény és szorongás, és a kapitalizmus fejlődésének minden időszakában jelen volt. Mindazonáltal különösen hevesse és áthatóvá válik egy-egy válság idején. Azokban az időkben, amikor tombol a státusz elvesztése felett érzett szorongás, a gazdasági prekariátus és a politikai bizonytalanság, a nemek közötti rend is megingani látszik. Néhány férfi a nőket „kontrollvesztettnek” látja, és a modern társadalomban, az új típusú szexuális szabadságok és a genderfluiditás árnyékában „zavarodottnak”. A feleségeik és barátnőik „önteltek”, az otthonaik „rendezetlenek” és a gyerekeik „vadak”. A főnökeik könyörtelenek, a kollégáik érdemtelenül jutnak előnyökhöz és a munkahelyük veszélyben forog. A szexuális teljesítőképességük és a csábító erejük kérdőjeleződik meg. Amikor pedig veszélyben érzik a maskulinitásukat, robbannak.

Ám a kapitalista társadalmakban a nemi alapú erőszak nem mindig ölt ilyen „privát” és „irracionalis” formát. Más formáik egészen „racionálisak”: vegyük például a nők elleni erőszak instrumentalizációját mint a hatalomgyakorlás egy technikáját. Itt gondolhatunk többek között arra a gyakori jelenségre, amikor a nemi erőszakot fegyverként használják a rabszolgává tett vagy leigázott nők ellen azért, hogy terrorizálják a közösségeiket és érvényt szerezzenek az alárendelésüknek; a sorozatos erőszakot, amit stricik és emberkereskedők követnek el a nőknél, hogy „betörjék őket” és a háborúban fegyverként használt koordinált, tömeges, az „ellenséges” nők ellen elkövetett erőszakot. Ám ugyanígy eszközként használhatják a munkahelyeken, iskolákban és klinikákon is a nemi erőszakot és a zaklatást. Ezekben az esetekben az elkövetők főnökök és felettesek, tanárok és edzők, rendőrök és börtönőrök, orvosok és pszichiáterek, főbérlet és tiszték – akik mind intézményes közhatalommal rendelkeznek azok felett, akikből áldozatot csinálnak. *Hatalmukban áll* szexuális szolgáltatásokat követelni, így néhányan meg is teszik. Ezek az esetek a nők gazdasági, szakmai, politikai és faji védtelenségében gyökereznek: azaz abban, hogy függünk a fizetéstől, az ajánlólevelektől, vagy attól, hogy a munkáltatónk vagy a felettesünk firtatja-e bevándorlási státuszunk. Ezt a típusú erőszakot tehát egy olyan rendszer teszi lehetővé, amely összemosza a gentert, a fajt és az osztályt. Ebből pedig a gyakorlatok megerősítése és normalizációja következik.

A nők elleni erőszak két formája – a privát és a nyilvános – valójában nem is különbözik annyira egymástól. Vannak hibrid esetek, például a kamaszok, a diákszövetségek és egyesületek, illetve a sport szubkulturái, amelyekben fiatal férfiak, az intézményesített nőgyűlöletet becsatornázza, a státuszért versengenek egymással, a nők ellen elkövetett bántalmazással hengegve. Sőt mi több, a nők elleni

erőszak nyilvános és privát formái egymást is erősíthetik, ezzel létrehozva egy ördögi kört. Mivel a kapitalizmus jelentős részben a nőknek tulajdonítja a reprodukív munkát, egyúttal korlátozza annak a lehetőségét, hogy teljes mértékben, partnerként kapcsolódjunk be a „termelőmunkába”: ez sokszor azt eredményezi, hogy olyan kilátástalan munkákat kell vállalnunk, amelyek nem fizetnek eleget ahhoz, hogy fenn tudjuk tartani a családjunkat. Ez a „magánéletre” is hátrányos hatást gyakorol, hiszen csökkenti az esélyét annak, hogy ki tudjunk lépni a kedvezőtlen kapcsolatokból. Mindennek természetesen a legnagyobb haszonélvezője a tőke. Ám ez azt eredményezi, hogy kétszeresen is alárendelődünk az erőszaknak – elsőként a családi, intim kapcsolatainkban, másodsorban pedig a kapitalizmus végrehajtóinak kezében.

A konvencionális feminista válaszok a nők elleni erőszakra érthetőek, de nem megfelelők. A leggyakoribb az erőszak kriminalizációjának és büntetésének követelése. Ez az ún. „bebörtönző feminizmus” (*carceral feminism*) pontosan azt tekinti alapvetőnek, ami leginkább megkérdőjelezendő lenne: azt az elhibázott feltevést, hogy a törvények, a rendőrség és a bíróságok rendelkeznek megfelelő autonómiával a kapitalista erőviszonyok között ahhoz, hogy leszámoljanak a nők elleni erőszak előidézésének a rendszerben mélyen gyökerező tendenciáival. Az az igazság, hogy az igazságszolgáltatási rendszer aránytalan mértékben veszi célba a szegény és munkásosztálybeli színesbőrű férfiakat, köztük például migránsokat, míg a fehérgalléros társaik tettei felett szemet hunynak. Ez azzal is jár, hogy a nőkre hárul a helyzet megoldása: nekik kell hosszú utakat megtenniük, hogy meglátogathassák a bebörtönzött fiaikat és férjeiket, egyedül kell fenntartaniuk a családjukat és megküzdenniük a bebörtönzés minden jogi és bürokratikus vonzátaival. Hasonlóképp, az emberkereskedelem elleni kampányok és a „szexuális rabszolgaság” elleni törvények is sok esetben arra szolgálnak, hogy deportálják a bevándorló nőket és az ellenük erőszakot elkövetőket, azok azonban szabadlábban maradhatnak, akik mindebből nyereségre tesznek szert. A büntetőintézkedéseket szorgalmazó válasz azonban szem elől téveszti a túlélők lehetőségeit arra, hogy elmeneküljenek ezekből a helyzetekből. Azok a jogszabályok, amelyek kriminalizálják a házastársak közötti erőszakot vagy a munkahelyi bántalmazást, nem segítenek azokon a nőkn, akiknek nincs hova vagy hogyan elmenekülniük. Ilyen körülmények között egyetlen feminista – aki bármennyire is érzékeny a faji és osztálykérdésekre – sem gondolhatja, hogy a bebörtönzés a jó válasz a nők elleni erőszakra.

Ugyanilyen kevésbé megfelelőek a femokraták által felkínált „piacalapú megoldások” is. A globális pénzügyi intézetek magaslataiból ezek a kiskosztümös progresszív neoliberaisok azzal védenék meg a náluk kevésbé szerencsés déli testvéreiket az erőszaktól, hogy kisebb kölcsönöket biztosítanának nekik a saját vállalkozásaik elindításához. A bizonyíték arra, hogy a mikrohitel valóban képesek lennének visszafogni a családon belüli erőszakot vagy előremozdítani a férfiktól való függetlenséget, minimum kétséges. Egy hatása azonban kristálytisztán látszik: *a mikrohitel megnövelik a nők függőségét a hitelezőiktől*. Azzal, hogy a szegény vagy munkásosztálybeli nőket a hitelcsapda szorításába kergetjük, a nemi erőszak problémájának ilyen típusú megközelítése csak egy újfajta erőszaktypust hoz létre.

A 99% feminizmusa elutasítja a nők elleni erőszak büntetésalapú és femokrata megközelítéseit is. Tisztában vagyunk vele, hogy a nők elleni erőszak a kapitalizmusban nem a dolgok normális menetének megakadását jelenti, hanem egy rendszerben kódolt jelenségre hívja fel a figyelmet. Mivel mélyen gyökerezik a társadalmi rendben, sem megérteni, sem orvosolni nem lehet úgy, ha leválasztjuk a kapitalista erőszak komplex formáiról: arról a jogok által diktált biopolitikai erőszakról, amely megtagadja a reprodukív szabadságot; a piac, a bank, a főbérelő és az uzsorás által gyakorolt gazdasági erőszakról; az állam, a rendőrség, a bíróságok és a börtönörök által érvényesített erőszakról; a határvadászok, a migrációs rezsimek és a birodalmi hadseregek által mutatott, határokon átívelő erőszakról; az elménket gyarmatosító, a testünket eltorzító és a hangunkat elnyomó erőszakos *mainstream* kultúrától és a „lassú” környezeti erőszaktól, amely fokozatosan felszámolja a közösségeinket és a lakóhelyeinket.

Ezek a dinamikák, bár a kapitalizmus sajátosságának tekinthetők, a jelenlegi válságperiódusban jelentősen eszkalálódtak. Az „egyéni felelősség” nevében a neoliberalizmus lecsökkentette a szociális ellátásra fordítható támogatásokat. Bizonyos esetekben pedig piaci alapúvá tette a közszolgáltatásokat, ezzel közvetlen bevételi forrássá alakítva őket, más esetekben pedig visszautalta azt a családok hatókörébe, kényszerítve őket – különösen a nőket –, hogy vállalják magukra a gondoskodás terhét. Ezzel a nők elleni erőszak további ösztönzést nyert.

Az Egyesült Államokban a jelzalogpiac összeomlása aránytalan mértékben érintette a színesbőrű nőket, akik körében a legmagasabb volt a kilakoltatottak száma, és akiket ez sokkal nagyobb mértékben kényszerített arra, hogy válasszanak a hajléktalanság vagy egy bántalmazó kapcsolat között. Az Egyesült Királyságban a hatalom azzal reagált a pénzügyi összeomlásra, hogy tovább tizedelte a közszolgáltatásokat – mindenekelőtt a családon belüli erőszak elől menekülő nőknek biztonságot nyújtó átmeneti otthonokat. A Karib-térségben az élelmiszer- és olajárak megnövekedése egybeesett a szociális szolgáltatások finanszírozásának csökkentésével, ami megmutatkozott a nők ellen elkövetett erőszak mutatóinak növekedésében. Ezeket a döntéseket a normalizáló és fegyvelmező intézkedéseket szolgáló propaganda terjedése követte. A nőknek szóló, egymást követő figyelmeztetések, hogy legyenek „jó feleségek” vagy hogy vállaljanak minél több gyereket gyorsan fordulnak erőszakba azok ellen, akik nem akarnak idomulni a normatív nemiszerep-elvárásokhoz és identitásokhoz.

Manapság ráadásul a munkajogellenes intézkedések is felerősítik az erőszakot az olyan gazdasági szektorokban, amelyek erőteljesen támaszkodnak a női munkaerőre. Az exportfeldolgozó zónákban, például a 3000 mexikói maquiladorában,⁵ a munkafegyelem megteremtése érdekében széles körben alkalmazzák a nők elleni erőszakot. A főnökök és menedzserek a gyárakban gyakran nyúlnak a sorozatos nemi erőszak, a verbális bántalmazás és a megalázó testi motozások eszközeihez, hogy növeljék a termelést és elrettentsék a nőket az önszerveződéstől. Miután ezek a gyakorlatok megvetették a lábukat az exportfeldolgozó zónákban, már csak egy

⁵ Olyan ipari létesítmények, amelyek szabadkereskedelmi zónákban helyezkednek el, vámmentesen szerzik be az alapanyagokat és feldolgozás után értékesítik, általában abban az országban, ahonnan az alapanyagok származnak.

lépésre van az, hogy általánossá váljanak a teljes társadalomban – így például a munkásosztályba tartozók otthonaiban.

A kapitalista társadalmakban a nők elleni erőszak nem önmagában áll. Éppen ellenkezőleg, mélyen gyökerezik abban a társadalmi rendszerben, amely összeköti a nők alárendelését a nemi alapú munkaszervezéssel és a tőkefelhalmozás dinamikájával. Ha ebben a keretben nézzük, nem véletlen az, hogy a #MeToo mozgalom a munkahelyi zaklatás elleni demonstrációként indult, vagy pedig az, hogy a szórakoztatóiparban történt zaklatások áldozatai mellett kiállt első szolidaritási nyilatkozat kaliforniai, bevándorló háttérű mezőgazdasági munkásnőktől érkezett: ők rögtön felismerték azt, hogy Harvey Weinstein nem egyszerűen ragadozó, hanem mint hatalommal felruházott döntéshozó, hatással van arra, hogy kit engednek be Hollywoodba, és kit nem.

Az erőszak, minden formájában, elengedhetetlen a kapitalista társadalom működéséhez – mert csak ezen a brutális korlátozáson és konstruált hozzájáruláson keresztül tudja fenntartani magát a rendszer még akkor is, amikor minden megfelelően működik benne. Az erőszak egy formája tehát nem állítható meg anélkül, hogy véget vetnénk a többinek is. A 99% feminizmusa amellet kötelezi el magát, hogy összeköti a nők elleni erőszak felszámolását célzó küzdelmet az erőszak többi formájával való leszámolással – és azzal a társadalmi rendszerrel is, amely megerősíti ezeket.

7. tézis: A kapitalizmus megpróbálja szabályozni a szexualitást.

Mi fel akarjuk szabadítani.

Napjaink szexualitással kapcsolatos küzdelmei első ránézésre egyértelműnek tűnő választással állítanak minket szembe. Az egyik oldalon állnak a szigorítás, a másik oldalon pedig a felszabadítás hívei. A konzervatívok minden olyan szexuális gyakorlatot igyekeznek törvényen kívül helyezni, amelyről azt gondolják, hogy sért valamilyen családi értéket vagy isteni jogot. Eltökéltten arra, hogy fenntartsák ezeket a szerintük időtlen elveket, megköveznék a „házasságtörőket”, megbotoznák a leszbikusokat és „konverziós terápiának” vetnék alá a homoszexuális férfiakat. Ezzel szemben a liberálisok küzdenek a szexuális másság elfogadásáért és a kisebbségek jogaiért. Helyeselve a korábban tabusított kapcsolatok és megvetett identitások állami elismerését, támogatják a „házasság egyenlőségét” vagy például az LMBTQ+ emberek hozzáférését a különböző katonai rangokhoz. Miközben a konzervatívok a múltba tekintő archaizmusok rehabilitálásán mesterkednek – ilyen például a patriarchátus, a homofóbia vagy a szexuális elnyomás –, a liberálisok a modernitás mellett teszik le a voksukat, azaz az egyéni szabadság, az önkifejezés és a szexuális diverzitás mellett. Hogyan is lehetne a kettő közötti választás ennél egyértelműbb?

A valóságban azonban az egyik oldal sem az, aminek látszik. Egyrészt az a szexualitással kapcsolatos tekintélyelvűség, amit ma tapasztalunk, minden, csak nem archaikus. Bár úgy utalnak rá, mintha időtlen, isteni parancsok vagy ősrégi szokások lennének, azok a tiltások, amelyeket bevezetni igyekeznek, valójában

„neotradicionálisak”: konzervatív válaszok a kapitalista fejlődésre, amelyek pont olyan modernnek, mint ami ellen felemelik a szavukat. És hasonlóképp, azok a szexuális jogok, amelyeket a liberális ellenzékük ígér, szintén a kapitalista modernitás közegében fogantak, és távol állva a valódi felszabadítástól, normalizálók, etatisták és konzumeristák.

Ahhoz, hogy megérthessük, miért van ez így, meg kell néznünk, hogy miként alakult ki ez az ellentét. A kapitalista társadalmak mindig is törekedtek a szexualitás szabályozására, azonban ennek eszközei és módszerei koronként változtak. A korai időszakban, mielőtt a kapitalista viszonyrendszerek mindent átszöttek volna, korábbi autoritások (főképp az egyház és a közösségek) feladata volt, hogy olyan normákat alakítsanak ki és tartassanak be, amelyek különbséget tettek a szexualitás elfogadott és bűnös formái között. Később, ahogyan a kapitalizmus fokozatosan átformálta a társadalmat, a szabályozás új polgári normáit és módszereit keltette életre – ide tartozik például az állam által elfogadott nemi kettősség és a heteronormativitás. Ez nem korlátozódott sem a kapitalista nagyvárosra, sem a polgárságra: a társadalmi nemek és a szexualitás „modern” normái széles körben elterjedtek, többek között például a gyarmatosítás és a tömegkultúra révén. Az elnyomó, bürokratikus államhatalom kiterjedt módon szerzett érvényt ezeknek, például azzal, hogy bizonyos szociális támogatásokat családalapúvá tettek. Mindez azonban nem maradt válaszreakció nélkül. Sőt, éppen ellenkezőleg, ezek a normák nem csupán a régebbi szexuális rezsimekkel ütköztek, de azokkal a szexuális szabadság elérésére irányuló újabb törekvésekkel is, amelyek – főképp városi közegekben – a homoszexuális és lesbikus szubkultúrákban és avantgarde enklávékban találtak kifejezésre.

A későbbi fejlemények újrastrukturálták ezt a felállást. Az 1960-as évek utóhatásaként a polgári áramlat kissé enyhült, míg a felszabadulást hirdető felülkerekedtek az eredőjüknek tekintett szubkultúrákban, és ők kerültek azok fősodrába. Ennek eredményeképp az irányzat domináns csoportjai egyre inkább egy új projekt égisze alatt egyesülnek, amelynek célja, hogy *a szexualitás korábban tabunak tekintett formáit az állami szabályozás kiterjesztett keretein belül normalizálja, és hogy egy tőke-barát köntösbe öltöztesse mindazt, ami az individualizmust, a családi életet és a javak fogyasztását ösztönzi.*

Ennek az új konfigurációnak a hátterében a kapitalizmus természetében bekövetkezett döntő jellegű változás áll. Az egyre inkább finanszírozott, globalizált és defamilializált tőke nem áll már engesztelhetetlen ellentétben a queer és nem-cisz nemi formációkkal. Ahogyan a nagyvállalatok sem ragaszkodnak már a család vagy a szexualitás egyetlen normatív formájához. Sokuk mára már elfogadja azt, hogy dolgozók jelentős része nem heteroszexuális családokban él, feltéve, hogy betartják a szabályokat mind a munkahelyen, mind a bevásárlóközpontokban. Ugyanígy a piacon is, a szexuális másság megtalálja a helyét mint a vonzó hirdetési felület, termékcsoport, árucikk és előre csomagolt élvezet. A szex eladható a társadalomban – és a neoliberális sokféle formában árusítja is.

Manapság a szexualitás felett vívott csaták egy olyan időszakban zajlanak, amikor a fiatalok körében hódít a genderfluiditás, a queer és feminista mozgalmak pedig virágzásnak indultak. Jelentős jogi győzelmeket is elkönnyelhetünk, ami a nemek közötti egyenlőséget, az LMBTQ+ jogokat és a házasság egyenlőségét érinti – ezek

ma már a világ egyre több országában törvénybe vannak iktatva. Ezek a győzelmek kemény csaták gyümölcsei, még akkor is, ha egyúttal olyan társadalmi és kulturális változásokat is magukban hordoznak, amelyek a neoliberalizmushoz kötődnek. Azonban ezek az eredmények rendkívül törékenyek és folyamatos fenyegetésnek vannak kitéve. Az új jogok nem szabnak gátat az LBMTQ+ embereket ért atrocitásoknak, akik továbbra is megtapasztalják a nemi alapú és szexuális erőszakot, a szimbolikus elutasítást és a társadalmi diszkriminációt.

Valójában a finanszírozott kapitalizmus a szexualitás terén komoly ellenreakciót vált ki. Ez nem „csak” az „inceleket” jellemzi, akik nőket gyilkolnak, hogy megtorolják azt, hogy a nők „megfosztják” a férfiakat a női szexualitástól, akik annak „jogos tulajdonosai”. És nem is „csak” azokat a „tagdíjfizető” konzervatívokat, akik azt ígérik, hogy megvédik a „hozzájuk tartozó” nőket és családokat a gyilkos individualizmustól, a durva konzumerizmustól és a „büntől”. Mindez ugyanúgy magában foglalja a gyorsan növekvő jobboldali populista mozgalmakat, amelyek nagy támogatásra tesznek szert azzal, hogy a kapitalista modernizmusnak *valódi* hátulütőit is azonosítják – például a családok vagy a közösségek védelmének hiányát a piac rombolásától. Azonban mind a neotradicionális, mind a jobboldali populista erők kiforgatják a legitim követeléseket úgy, hogy pontosan egy olyan ellenállást támogatnak, amely nagyon is kedvező a tőkének. Az általuk felkínált „védelem” típusa méltatlanul bélyegzi meg a szexuális szabadságot, miközben a veszély valódi okát, a kapitalizmust, elkendőzi.

A szexuális konzervativizmus a saját ellenképét a liberalizmusban találja meg. Ez utóbbi, még a legjobb esetben is, olyan rendelkezésekhez kötődik, amelyek megfosztják az érintettek elsősorú többségét azoktól a társadalmi és anyagi előfeltételektől, amelyekre szükségük van ahhoz, hogy saját, új, formális szabadságukat érvényesíteni tudják – itt gondolhatunk például arra, ahogyan az államok elismerik ugyan a transzneműek jogait, ám ezzel egy időben megtagadják a tranzíció költségeinek megtérítését. A szexuális liberalizmus az államközponitű regulatív rezsimekhez is kötődik, amelyek normalizálják és érvényesítik a monogám család modelljét; az ehhez való alkalmazkodás az ára a homoszexuális férfiak és leszbikusok elfogadásának. Miközben úgy tűnik, hogy értéknek tekinti az egyéni szabadságot, a szexuális liberalizmus nem emeli fel a szavát a rendszerben kódolt körülmények ellen, amelyek a homo- és transzfóbiát fűtik; ilyen például a család szerepe a társadalmi reprodukció folyamatában.

A családon kívül is, mindaz, ami szexuális felszabadításnak tűnik, gyakran újra felhasználja a kapitalista értékeket. Az új heteroszexuális kultúrák, amelyek egyéjszakás kalandokra és online randikra épülnek, arra készítetik a fiatal nőket, hogy „birtokolják” a saját szexualitásukat, de közben az értéküket a férfiak tekintetén keresztül határozzák meg. Az „önmagunk birtoklására” való buzdítással a neoliberális diskurzusok arra szorítják a lányokat, hogy álljanak a fiúk élvezeteinek szolgálatába, ezzel utat engedve a férfiak szexuális önzésének – példászerűen illeszkedve a kapitalizmus mintázataiba.

Ugyanígy a „homoszexuális normalitás” új formái is egyfajta *kapitalista normalitást* feltételeznek. Sok országban a felemelkedő homoszexuális középosztályt a fogyasztási módjaik és a tisztelet iránti igényük határozza meg. Ez pedig nem csak abban ölt testet, hogy ennek a rétegnek az elfogadása együtt jár a szegény,

különösen a színesbőrű homoszexuálisok további elnyomásával és marginalizálásával, hanem a „rózsaszínre mosás” (*pinkwashing*) jelenségével is azzal, hogy a hatalmon lévők elfogadást hirdetnek a „jól gondolkodó, jól élő” homoszexuálisok irányában azért, hogy legitimálják az imperialista és neokolonialista projekteik létjogosultságát. Például az izraeli állami ügynökségek gyakran hangoztatják a felsőbbrendű „melegbarát” kultúra támogatását annak érdekében, hogy érvényt szerezzenek az „elmaradott, homofób” palesztinok alávételének. Ugyanígy bizonyos európai liberálisok a saját, az LMBTQ+ emberek irányába mutatott „felvilágosult toleranciájukkal” hozakodnak elő, hogy legitimálják a muszlimok iránti gyűlöletüket, akiket válogatás nélkül a reakció vádjával illetnek, míg a szexuális önkény nem-muszlim hirdetői felett szemet hunynak.

Ennek következményeképp napjaink felszabadítási mozgalmi két tűz közé kerültek: az egyik oldal a nőket és az LMBTQ+ embereket vallási és patriarchális elnyomásba kényszerítené, míg a másik tálcán, zsákmányként kínálna minket a tőkének. A 99% feminista nem hajlandóak belemenni ebbe a játékba. Elutasítva mind a neoliberális kooptálást, mind a neotradicionális homofóbiát, szeretnénk újraéleszteni az 1969-es New York-i Stonewall-lázadás radikális szellemiségét, a feminizmus „szexpozitív” szellemiségét Alexandra Kollontájtól⁶ Gayle Rubinig,⁷ illetve a leszbikusok és homoszexuálisok támogató kampányát az 1984-es brit bányászsztrájk során. Nemcsak azért küzdünk, hogy felszabadítsuk a szexualitást a termékenység és a normatív családformák szorításából, hanem a nemi, osztály- és faji alapú elnyomás, valamint az etatizmus vadhajtásai és a konzumerizmus ellen is. Tudjuk persze, ennek az álomnak a valóra váltásához, egy új, nem-kapitalista társadalmat kell építenünk, amely biztosítja a szexuális felszabadítás anyagi bázisát, támogatva például a társadalmi reprodukciót, amit a családok és emberek közötti kapcsolatok szélesebb formáira kell átszabnunk.

8. tézis: A kapitalizmus rasszista és gyarmati erőszakon alapszik. A 99% feminizmusa antirasszista és antiimperialista.

Ma, a kapitalizmus akut válságának más időszakaihoz hasonlóan, a „faj” kérdése heves indulatokat és parázs vitákat kiváltó témává vált. A demagógok által bátorított agresszív, etnonacionalista, jobboldali populizmus, amely látszólag a sértett többség védelmezője, a „puszta” kutyasípok⁸ helyett teli torokból hirdeti az európai és fehér felsőbbrendűségét. A gyáva centrista kormányok összefognak a nyíltan

⁶ Alexandra Mihajlovna Kollontáj (1872–1952) finn-ukrán származású orosz forradalmár, szovjet politikus, diplomata, író és a marxista feminizmus képviselője.

⁷ Gayle Rubin (sz. 1949) amerikai kulturális antropológus, genderaktivista, akinek számos munkája jelent meg a feminizmus, szadomazochizmus, pedofília, pornográfia és leszbikus irodalom tárgy körében. Jelenleg a Michigani Egyetem professzora.

⁸ Kutyasípnak vagy kutyafüttynek (*dogwhistle politics*) nevezzük a politikában a kódolt vagy szuggesztív nyelvezet használatát, amelynek célja, hogy támogatást szerezzen egy adott csoporttól anélkül, hogy az ellenzékot provokálná.

rasszista társaikkal, hogy megakadályozzák a migránsok és menekültek belépését az országaikba, őrizetbe veszik a gyerekeiket, elválasztják a családokat, táborokba zárják őket, vagy pedig hagyják, hogy meghaljanak a tengeren. Mindeközben pedig a rendőrség Brazíliában, az Egyesült Államokban és más országokban büntetlenül gyilkolja a színesbőrű embereket és rekordszámban vetik őket hosszú időre nyereségorientált börtönökbe.

Sokakat felháborítanak ezek a fejlemények, és néhányan meg is próbáltak változást kieszközölni. Aktivisták Németországban, Brazíliában, az Egyesült Államokban és máshol tömegesen vonultak az utcára, hogy tüntessenek a rasszizmus által motivált rendőri erőszak és a fehér felsőbbrendűséget hirdető demonstrációi ellen. Néhányan azért küzdenek, hogy az „abolíció” fogalma új jelentést nyerhessen, és követelik a bebörtönzések felfüggesztését és az Amerikai Egyesült Államok Vámügyi és Határvédelmi hivatalának (U. S. Immigration and Customs Enforcement, ICE) felszámolását, az ügynökségét, amely a bevándorlás korlátozásáért felelős. Mindezek ellenére sok antirasszista erő csupán a morális ítélet megfogalmazásában látja a beavatkozás módját. Mások inkább a tüzzel játszanak – vegyük például azokat a baloldali pártokat Európában, amelyek a jobboldal „kooptálását” javasolják azáltal, hogy maguk is ellenzik a bevándorlást.

Ebben a helyzetben a feministáknak, ahogyan mindenki másnak is, állást kell foglalniuk. Történetileg azonban a feministák válaszai erre a kérdésre a legjobb esetben is zavarosak. Befolyásos fehér amerikai szüfrassetek kifejezetten rasszista kirohanásokat engedtek meg maguknak a polgárháború után, amikor a fekete férfiak megkapták a szavazójogot, ők pedig nem. Ugyanebben az időszakban, és még sokáig a 19. század folyamán, a vezető brit feministák az indiai gyarmati uralom védelmére keltek, faji alapú „civilizációs” érvek mentén, hiszen *„fel kell emelni a barna nőket az alacsony körülményeik közül”*. Manapság is előfordul, hogy prominens európai feministák hasonlóan érvelnek a muszlimellenes rendelkezések igazolása érdekében.

Története során a feminizmus és a rasszizmus összefonódásai „enyhébb” formában is megmutatkoztak. Még akkor is, amikor nem voltak explicit módon vagy szándékosan rasszisták, a liberális és radikális feministák sokszor definiálták úgy a „szexizmust” és a „genderkérdéseket”, mint amelyek – tévesen – univerzálisnak tekintik a fehér, középosztálybeli nők problémáit. A társadalmi nemek kérdését elválasztották a faj (és osztály) fogalmaitól, és a „nők” prioritásait az otthoni közegből való kiszabadulással és „munkavállalással” azonosították – mintha mindannyian kertvárosi háziasszonyok lennének! Ugyanezt a logikát követve, a vezető fehér feministák az Egyesült Államokban ragaszkodtak ahhoz az elképzeléshez, hogy a fekete nők csak akkor lehetnek igazán feministák, ha egy elképzelt, a faji kereteken túlmutató vagy azoktól mentes testvériséget (*sisterhood*) helyeznek előtérbe – felülírva a fekete férfiakkal való antirasszista szolidaritást. Csupán a színesbőrű feministák évtizedes, eltökélt ellenállásának köszönhető, hogy a feministák megtanulták e nézeteket a helyükön kezelni, és hogy ma már bőrszíntől függetlenül egyre többen elutasítják azokat.

A 99% feminisztái nyíltan szembenéznek ezzel a szégyenletes múlttal, és fel tett szándékuk szakítani vele. Tisztában vagyunk vele, hogy *semmi, amit a „nők felszabadításának” tekintünk, nem érhető el egy rasszista, imperialista társadalomban.*

Ám tudjuk azt is, hogy a probléma eredője a kapitalizmus, amelybe a rasszizmus és az imperializmus mélyen beágyazódtak. Ez a társadalmi rendszer, amelynek büszkesége a „szabad munka” és a „bérszerződés”, csak az erőszakos gyarmati fosztogatásnak és az afrikai „fekete bőrűek kereskedelmi célú vadászatának”, az „újvilági” rabszolgaságba való erőszakos besorozásuknak és az őslakosok kisajátításának köszönhetően jöhetett létre. Ám azzal, hogy a kapitalizmus lendületet vett, mindez nem szűnt meg: a nem szabad vagy függésben lévő emberek rasszizált kisajátítása azóta is a „szabad munkaerő” jövedelmező kitermelésének rejtett feltételeként működik. A szabad, kizsákmányolt „munkások” és a függő, kisajátított „mások” közötti különbségtétel a kapitalizmus története során különböző formákat öltött – a rabszolgaságban, a gyarmatosításban, az apartheidben és a nemzetközi munkamegosztásban, időnként pedig ezek a határok elmosódtak. Ám minden időszakban, akármennyire hozzávetőlegesen is, de globális szinten mindig egybevágott a bőrszín szerinti megkülönböztetéssel. Ugyancsak minden fázisban, egészen máig, a rasszizált emberek kisajátítása lehetővé tette a kapitalizmus számára a nyereség növelését, valamint a természeti és humán erőforrások kihasználását, amelyek újratermeléséért nem fizet. A rendszer jellegéből fakadóan tehát a kapitalizmus minden időszakban kitermelte a faji alapon megkülönböztetettek osztályát, akiknek a személyét és munkáját lebecsülte és kisajátította. *A valóban antirasszista és antiimperialista feminizmusnak egyúttal antikapitalistának is kell lennie.*

Ez a tétel még soha nem volt annyira igaz, mint most, amikor a faji alapú kisajátítás egyre nagyobb méreteket ölt. A mai neoliberais kapitalizmus az eladósítással fokozza a jogfosztottságot, és világszerte elősegíti a faji elnyomást. A „posztkolóniális” Globális Délen az adósságok által gerjesztett vállalati földrablások őslakosok és törzsi népek tömegeit üldözik el a földjeikről – és bizonyos esetekben az öngyilkosságba kergetik őket. Ugyanakkor az államadósság „átstrukturálása” az egekbe repíti a kamatok GDP-hez viszonyított arányát, arra kényszerítve az állítólagosan független államokat, hogy csökkentsék a szociális kiadásokat, és arra kárhoztatva a déli munkavállalók következő generációit, hogy munkájuk egyre növekvő részét a globális hitelezők pénzének visszafizetésére fordítsák. Így a faji kisajátítás a kizsákmányolás mértékének növekedésével párhuzamosan folytatódik, és nem függetleníthető attól, hogy mértékének növekedését a gyártás jelentős részének a Globális Délre való áthelyezése hajtja.

Ez az elnyomás a Globális Északon is nagy léptékben folytatódik. Ahogy az alulfizetett, prekárius szolgáltatási munka felváltja a szakszervezetekkel védett ipari munkát, a bérek a tisztességes élethez szükséges minimum alá süllyednek, főként azokon a munkahelyeken, ahol a rasszizált munkások vannak túlsúlyban. Ezeket a munkásokat, amellet, hogy egyszerre több munkahelyen kénytelenek dolgozni és fizetési előlegeket kell felvenniük a túlélés érdekében, a túlzottan drágán felvett fizetésnapj elsődleges és másodlagos jelzáloghitelek is sújtják. A szociális szektor is egyre jobban leépül, így a korábban közfinanszírozott szolgáltatásokat kiszervezik a családoknak és a közösségeknek – azaz elsősorban a kisebbségi és bevándorló nőkre terhelik ezeket. Hasonlóképpen, a korábban a közösséget szolgáló infrastruktúrára szánt adóbevételeket adósságszolgáltatóra csoportosítják át, ami különösen katasztrofális a színesbőrű közösségek számára, amelyek területileg szegregáltak, és régóta nélkülözik az iskolákra és kórházakra, a lakhatásra és

közlekedésre, illetve a tiszta levegő és víz biztosítására szánt közpénzeket. A financializált kapitalizmus minden szinten és minden régióban a rasszizált kisajátítás jelentős új hullámain hozza magával.

Ennek a globális piramisjátéknak a hatásai természetesen a nemek közötti egyenlőség területén is megmutatkoznak. Ma fekete és bevándorló nők millióit alkalmazzák gondozóként és háztartási munkásokként. Gyakran papírok nélkül, távol a családjaiktól, egyszerre kihasználva és kisajátítva arra kényszerülnek, hogy a jogaiktól megfosztva, mindenféle bántalmazásnak kitéve, bizonytalan és alulfizetett munkát végezzenek. A globális gondoskodási láncok által formált elnyomásuk jobb lehetőségeket teremt a privilegizáltabb helyzetben lévő nők számára, akik elkerülnek (némi) házimunkát, és így teljes embert igénylő hivatást űzhetnek. Milyen ironikus azonban, hogy pontosan ezek a privilegizált helyzetben lévő nők azok, akik a női jogokat idézik meg olyan kampányokban, amelyek a fekete férfiak erőszaktevőként való bebörtönzését célozzák, vagy amelyek migránsokat és muszlimokat üldöznek és elvárják, hogy a fekete és muszlim nők hasonuljanak a domináns kultúrához!

Az igazság az, hogy a rasszizmus, az imperializmus és az etnonacionalizmus az általánosított nőgyűlölet és az összes nő teste felett gyakorolt kontroll támpillérei. Mert ezek működése *mindannyiunk* számára káros, és mindnyájunknak kötelessége minden eszközt bevetve síkra szállni ellenük. Ám a globális testvériség (*sisterhood*) absztrakt kinyilatkoztatásai kontraproduktívak. Azok, akik úgy gondolnak egy politikai folyamat céljára, mintha az már eleve adott lenne, a homogenitás hamis látszatát keltik. A valóság az, hogy bár a kapitalista társadalomban mindannyian elszenvedjük a nőgyűlöletből fakadó elnyomást, ez különböző formákban ölt testet. Bár elsőre nem mindig egyértelműek, a kapcsolatot az elnyomás formái között politikai cselekvéssel kell láthatóvá tennünk – azaz tudatosan kell törekednünk arra, hogy kiépítsük a szolidaritást. Csakis így, a sokféleségünkben és a sokféleségünkön keresztül küzdve érthetjük el azt az egységesített erőt, amelyre szükségünk van, ha a társadalom átalakítását reméljük.

9. tézis: Ahhoz, hogy a kapitalizmus Földön végzett rombolását vissza tudja fordítani, a 99% feminizmusának ökoszocialistának kell lennie.

Ma a kapitalizmus válsága egyúttal ökológiai krízist is jelent. A kapitalizmus mindig is azon volt, hogy nyereségét a természeti erőforrások eltulajdonlásával párnázza ki, amelyeket ingyenesnek és végtelennek tekint, és amelyeket gyakran egészen egyszerűen ellop. Mivel szerkezetileg arra rendezkedett be, hogy a természeti erőforrásokat mindenféle ellenszolgáltatás nélkül a magáévá tegye, a kapitalizmus időről időre destabilizálja a saját létének környezeti feltételeit – például a termőtalaj kimerítésével, az ásványkincsek elfogyasztásával, vagy a vizek és a levegő szennyezésével.

Bár napjaink válsága nem az első a kapitalizmus történetében, annyi bizonyos, hogy mind ez idáig a leginkább globalizált és a legsürgetőbb. A bolygót jelenleg

fenyegető klímaváltozás egyenes következménye annak, hogy a kapitalizmus története folyamán végig a fosszilis energiára támaszkodott annak érdekében, hogy ellássa energiával a tömegtermeléshez szükséges ipari létesítményeket. Nem általában az „emberiség” volt az, amely kinyerte a lerakódott, több százmillió év alatt kiformalódott szenet a földkéreg alól, hanem a *tőke*. És a *tőke* volt az is, amely egy szempillantás alatt felélte ezeket a készleteket anélkül, hogy gondolt volna az energiaforrások megújítására, a szennyezés következményeire vagy az üvegházhatású gázok kibocsátására. Az ezt követő átmenetek, elsőként az átállás a szénről az olajra, majd a földgázkitermelésre, csak növelték a széndioxid-kibocsátást, miközben aránytalanul ráterhelték a „külső gazdasági hatásokat” a szegényekre, gyakran a színesbőrűek közösségeire mind a Globális Északon, mind pedig a Globális Délen.

Ha pedig napjaink ökológiai krízise közvetlenül összefügg a kapitalizmussal, akkor a nők elnyomását is újratermeli és még rosszabbá teszi. A nők vannak a válság élvonalában; közülük kerül ki például a klímamenekültek 80%-a. A Globális Délen ők alkotják a mezőgazdaságban dolgozók nagyobb részét, miközben orosz-lánrészt vállalnak a társadalmi reprodukcióban is. Mivel kulcsszerepet játszanak abban, hogy élelmet, ruhát és lakhatást biztosítsanak a családjaiknak, a nők jelentősen nagyobb mértékben kénytelenek megküzdeni az aszályal, a szennyezéssel és a termőtalaj kimerítésével. Hasonlóképp sebezhető a szegény, színesbőrű nők a Globális Északon is. A környezeti rasszizmusnak⁹ kitéve, ők alkotják azoknak a közösségeknek a gerincét, akiknek a leginkább meg kell küzdeniük az áradásokkal vagy az ólommérgezéssel.

A nők szintén az első vonalban küzdenek az egyre növekvő ökológiai katasztrófa ellen. Évtizedekkel ezelőtt az Egyesült Államokban egy militáns baloldali csoport, a Női Sztrájk a Békéért (Women Strike for Peace) az atomfegyverek ellen emelt szót, amelyek a stroncium-90¹⁰ a csontjainkban való lerakódásáért tehetőek felelőssé. Manapság a nők állnak a vízvédő aktivisták (Water Protectors) élére az Egyesült Államokban a Dakota Access Pipeline¹¹ megépítése ellen. Peruban ők voltak azok, akik Máxima Acuña¹² mellé álltak az amerikai Newmont bányavállalat elleni küzdelmében. Észak-Indiában pedig a garwahli nők voltak azok, akik kiálltak három vízenergiával működő gát építése ellen. Szerte a világon nők azok, akik felemelik a hangjukat a víz és vetőmagok privatizációja ellen, valamint a biodiverzitásért és a fenntartható gazdálkodásért.

⁹ A fogalmat a környezeti igazságtalanság leírására használják, amely mind a gyakorlatban, mind a politikában faji kontextusban jelentkezik. Ide tartoznak például a globális hulladékkereskedelem hatásai, a nem megfelelő lakhatási körülmények (például veszélyes ipari létesítmények közelsége) vagy a nem megfelelő hozzáférés a napfényhez, a tiszta levegőhöz és vízhez, amely gyakran sújtja a sebezhetőbb, kisebbségi közösségeket.

¹⁰ A stroncium (Sr) egyik izotópja, amelynek felezési ideje 28,9 év. A maghasadás mellékterméke, amely komoly egészségügyi kockázatot jelent: a csontban képes a kalciumot helyettesíteni, ezért nem ürül ki a szervezetből.

¹¹ Egy 1886 km hosszúságú kőolajvezeték az Egyesült Államokban, amely Észak-Dakota északnyugati részén indul és Dél-Dakotán és Iowán át egészen Illinois államig húzódik. A vezeték 2017-ben kezdte meg a működését.

¹² Perui önellátó gazdálkodó és környezetvédő, aktivista munkájáért 2016-ban Goldman Environmental Prize-ban részesült.

Ezekben az esetekben a nők a küzdelem új, integrált formáit választják, amely szembenegy a környezetvédők fősodrával, akik szerint a „környezet” védelme és az emberi közösségek anyagi jóléte egymást kölcsönösen kizáró tényezőknek számítanak. Elutasítva azt, hogy az ökológiai kérdéseket a társadalmi reprodukciótól külön kezeljék, ezek a nők által vezetett mozgalmak egy erős vállalat- és kapitalizmusellenes alternatívát ajánlanak a „zöld kapitalista” projektekkel szemben, amelyek semmit nem tesznek annak érdekében, hogy megállítsák a globális felmelegedést, miközben csak gazdagítják azokat, akik „kibocsátási engedélyekről”, „ökoszisztéma-szolgáltatásokról”, „karbonkiegyenlítésről” és „környezeti származékokról” spekulálnak. A „zöld pénzügyi” projektekkel ellentétben, amelyek a természetet a mennyiségi absztrakció körébe utalják, a nők küzdelmei a valós világra összpontosítanak, amelyben a társadalmi igazságosság, az emberi közösségek jóléte és a nem-emberi természet fenntarthatósága elválaszthatatlanul összefonódik.

A nők felszabadítása és a bolygó megmentése az ökológiai katasztrófától tehát kéz a kézben jár – egymással és a kapitalizmuson való felülkerekedéssel is.

10. tézis: A kapitalizmus összeférhetetlen a valódi demokráciával és a békével.

A válaszunk a feminista internacionalizmus.

Napjaink krízise egyúttal politikai is. A káosztól megbénult és globális pénzügyek által befolyásolt államok, amelyek egykor demokratikusnak vallották magukat, mára az égető problémákkal is alig foglalkoznak, nemhogy a köz érdekeivel. Jelentős részük – amikor éppen nem állják el a megoldáshoz vezető utat – egyszerűen nem tulajdonít jelentőséget az éghajlatváltozásnak és a pénzügyi reformnak. A vállalatok által szorongatott és az adósság által meggyengített kormányokat az állampolgárok egyre gyakrabban a kapitalizmus szolgálólányainak tekintik, akik úgy táncolnak, ahogy a központi bankok, nemzetközi befektetők, informatikai óriáscégek, energiamágnások és a háborún nyereszkedők fütyülnek. Meglepő-e tehát, hogy szerte a világon emberek tömegei veszítik el a bizalmukat a fősodratú, a neo-liberalizmust támogató politikai pártokban és politikusokban, ideértve a jobbközép pártokat is?

A politikai elválság a kapitalista társadalom intézményi struktúráiban gyökerezik. Ez a rendszer elválsztja egymástól a „politikait”, a „gazdaságit”, az állam által gyakorolt „legitim erőszakot” és a piac „csendes kényszereit”. Ennek eredményeképp a társadalmi élet jelentős területei kikerülnek a demokratikus ellenőrzés alól, a vállalatok közvetlen befolyása alá. Természetéből fakadóan tehát a kapitalizmus megfoszt minket attól a képességtől, hogy közösen dönthessünk róla, hogy milyen energiaforrásokra építve, mit és mennyit termelünk, és hogy milyen társadalmi kapcsolatokon keresztül tesszük ezt. Elveszi annak a lehetőségét is, hogy eldöntjük, mire szeretnénk fordítani a megtermelt társadalmi többletet, hogyan akarunk viszonyulni a természethez és a jövő generációihoz, valamint, hogy miként

akarjunk megszervezni a társadalmi reprodukciót és annak kapcsolatát a termeléshez. A kapitalizmus, röviden összegezve tehát, alapjaiban véve antidemokratikus.

Ugyanakkor a kapitalizmus szükségszerűen kialakít egy imperialista szemléletű világföldrajzot is. Ez a rendszer lehetővé teszi a Globális Észak erős államainak, hogy élőködjenek a gyengébbeken: hogy elszívják tőlük az értékeket olyan kereskedelmi rezsimekben, amelyekben nem nekik lejt a pálya, illetve, hogy adósságokkal nyomják össze és katonai beavatkozással és a „segélyek” visszatartásával fenyegezzék őket. Ez azt eredményezi, hogy a világ népességének jelentős részétől megtagadják a politikai védelem lehetőségét. Úgy tűnik, hogy a Globális Délen élők milliárdjainak demokratikus törekvéseit nem is tartják érdemesnek arra, hogy számbavegyék. Őket egyszerűen figyelmen kívül lehet hagyni, vagy brutálisan el lehet nyomni.

A tőke mindenhol megpróbálja mindkettőt elérni. Egyrészt élőködik a közhatalon, igénybe veszi a magántulajdont biztosító jogi rendszereket és az ellenzékét elnyomó erőket, segítkezik a felhalmozáshoz szükséges infrastruktúra fenntartásában és támogatja a válságok kezelésével megbízott szabályozó ügynökségeket. Másrészt a profitéhség rendszeresen arra indítja a tőkésosztály egy részét, hogy lázadjanak fel a közhatalom ellen, amit kritikájukban a piacnak alárendeltnek tekintenek és így annak gyengítésére törekszenek. Mikor pedig ezek a rövidtávú érdekek felülírják a hosszútávúakat, a tőke saját maga ellen fordul. Azzal fenyeget, hogy felszámolja azokat a politikai intézményeket, amelyekre szüksége van saját túlélése érdekében.

A kapitalizmusban megmutatkozó, a politikai válság generálására irányuló tendenciák – amelyek még akkor is jelen vannak, amikor minden jól megy –, mára egy robbanásig feszült állapotot eredményeztek. A jelenleg regnáló neoliberais rezsimek nemcsak a katonai nehézfegyverzetet használja teljes nyíltsággal, hanem azokat a hatalmi és politikai erőket is támadja, amelyek szót emelnek ellene – például azzal, hogy semmissé teszik a választások és népszavazások eredményét, amelyek a megszorításokat ellenzik, mint például Görögországban 2015-ben, vagy pedig megakadályozzák azokat, amelyek ellenvéleményt fogalmaznának meg, ahogyan ez Brazíliában történt 2017–2018-ban. Az egész világon a kapitalista érdekek (például az ún. Big Fruit, Big Pharma, Big Oil vagy Big Arms) szisztematikusan kinyilvánították támogatásukat a tekintélyelvűség és az elnyomás, az államcsínyek és birodalmi háborúk mellett. Támogatóinak állításait közvetlenül cáfolva, ez a társadalmi rendszer szerkezetileg összeegyeztethetetlennek bizonyul a demokráciával.

Természetesen ismét a nők azok, akik napjaink kapitalizmus által generált politikai válságának legnagyobb vesztesei – és ők azok is, akik egy emancipációs megoldásért folytatott küzdelem főszereplői is. Számunkra azonban nem az jelenti a jó megoldást, ha egyszerűen minél több nőt ültetünk a hatalom fellegráiba. Mivel sokáig ki voltunk zárva a nyilvánosságból, foggal-körömmel kellett harcolnunk azért, hogy meghallgassanak bennünket olyan ügyekben, mint a szexuális erőszak és zaklatás, amelyeket rendszeresen „magánügyként” kezeltek. Azonban, ironikus módon, a követeléseinknek sokszor a „progresszív” elit tagjai adnak hangot, akik a tőkének megfelelő irányba fordítják el azokat: arra ösztönöznek minket, hogy, akármennyire is kellemetlen ez, vállaljunk közösséget és szavazzunk női politikusokra, akik elvárják tőlünk, hogy ünnepeljük az ő pozícióemelkedésüket – mintha

ez bármit is számítana a *mi* felszabadításunk szempontjából. De semmi feminista nincs azokban a vezető pozíciókat betöltő nőkben, akik elvégzik a piszkos munkát, ha más országok bombázásáról van szó vagy az apartheidrendszerek fenntartásáról, vagy ha neokoloniális beavatkozásokat kell támogatni az emberiség jegyében, miközben hallgatnak azokról a népi pirtásokról, amelyeket a saját kormányaik követnek el, amelyek kisajátítanak védtelen népeket a strukturális szabályozás nevében és amelyek adósságokba taszítanak másokat és megszorításokat kényszerítenek ki.

Valójában világszerte mindig a nők az első áldozatai a gyarmati megszállásnak és a háborúnak. Rendszerszintű zaklatással, politikai erőszakkal és leigázással kell szembenézniük, miközben túrniuk kell a szeretteik meggyilkolását és megcsonkítását, és azoknak az infrastruktúráknak a romba döntését, amelyek lehetővé tették számukra, hogy eltartsák saját magukat és a családjaikat. Mi *ezekkel* a nőkkel vagyunk szolidárisak, nem pedig a kiskosztümös háborús uszítókkal, akik csak a saját fajtájuk számára követelnek nemi egyenlőséget és szexuális felszabadulást. Azoknak az állami bürokratáknak és pénzügyi irányítóknak, férfiaknak és nőknek egyaránt, akik a háborús uszítást azzal igazolják, hogy a barna és fekete nők felszabadításáért cselekszenek, azt üzenjük: *nem a mi nevünkben*.

11. tézis: A 99% feminizmusa arra szólít fel minden radikális mozgalmat, hogy fogjanak össze egy antikapitalista küzdelem érdekében.

A 99% feministái nincsenek elszigetelve egyetlen más ellenálló és lázadó mozgalmtól sem. Nem választjuk le a saját küzdelmeinket a klímaváltozás vagy a munkahelyi zaklatás elleni harcról, ahogyan nem távolodunk el a szervezeti rasszizmus és a kisajátítás elleni törekvésektől sem. Ezek a küzdelmeik a *mi* küzdelmeink is, szerves részei a kapitalizmus lebontásáért folytatott harcnak, amely nélkül nem számolható fel a nemi alapú és a szexuális elnyomás. A végcél egyértelmű: a 99% feminizmusának egyesítenie kell az erőit világszerte más antikapitalista mozgalmakkal – környezetvédőkkel, antirasszistákkal, antiimperialistákkal, LMBTQ+ mozgalmakkal és szakszervezetekkel. *Szövetkeznünk kell, mindenekelőtt azokkal a baloldali, antikapitalista irányzatokkal, amelyek szintén a 99% érdekeit tartják szem előtt.*

Ez az út egyenesen szembeállít minket a tőke által jelenleg felkínált mindkét politikai alternatívával. Nemcsak a reakciós populizmust, de a progresszív neoliberalizmust is elutasítjuk. Valójában e két szövetség felbontásával akarjuk építeni a saját mozgalmunkat. A progresszív neoliberalizmus esetében el szeretnénk választani a munkásosztálybeli, bevándorló és színesbőrű nők tömegeit a törtető feministáktól, a meritokráciát éltető antirasszistáktól és homofóbia-ellenesektől, illetve a vállalati diverzitás és zöld kapitalizmus hirdetőitől, akik kisajátították és tőkebarát módon újrafogalmazták a problémákat. A reakciós populizmust illetően pedig az a célunk, hogy leválasszuk a munkásközösségeket a militarizmust, xenofóbiát és etnonacionalizmust propagáló erőkről, amelyek hamisan úgy hivatkoznak saját magukra, mint az „átlagember” védelmezői, miközben alattomban a plutokrácia támogatói. A *mi* stratégiánk arra irányul, hogy megnyerjük magunknak

a munkásosztályba tartozókat mindkét kapitalizmust támogató oldalról. Így egy olyan antikapitalista erőt építhetünk, amely elég nagy és erős ahhoz, hogy át tudja formálni a társadalmat.

A küzdelem lehetőséget ad és tanít is. Megváltoztathatja azokat, akik részt vesznek benne, kétségbe vonhatjuk általa az önmagunkról alkotott korábbi elképzeléseinket és segíthet a világnézetünk újrangolásában. A küzdelem segíthet a saját elnyomatásunk mélyebb megértésében – átláthatjuk általa, hogy mi okozza, ki nyer vele és mit tehetünk, hogy felülkerekedjünk rajta. Továbbá, arra is sarkallhat, hogy átgondoljuk a saját érdekeinket, újrakeretezzük a reményeinket és kitágítsunk a lehetőségeink horizontját. Végezetül a küzdelem tapasztalata arra is indíthat minket, hogy újragondoljuk, ki számít szövetségesnek és ellenségnek. Kiterjesztheti a szolidaritást az elnyomottakra, és kiélelheti az ellenállásunkat az elnyomóinkkal szemben.

A leglényegesebb szó itt a „képeség”. Minden attól függ, hogy képesek vagyunk-e kialakítani egy olyan iránymutató perspektívát, amely nem egyszerűen ünnepli és nem is mossa el kegyetlenül a köztünk lévő különbségeket. A „sokféleség” divatos eszméivel szemben az elnyomás változatos formái, amelyeket elszenvedünk, nem jelentenek egyúttal egy kezdetleges, esetleges pluralitást. Bár mindegyiknek megvan a maga formája és jellemzője, mindegyik ugyanabban a társadalmi rendszerben gyökerezik és kap megerősítést. Azzal tudunk a leginkább felülkerekedni a tőke által kialakított különbözőségeinken, a kulturális, faji, etnikai, képességbeli, szexuális és nemi alapú másságon, hogy nevén nevezzük ezt a rendszert, a *kapitalizmust*, és egyesítjük az erőinket, hogy felvegyük ellene a küzdelmet.

De jól kell tudnunk értelmezni a kapitalizmust. Szemben a szűk, régies felfogással, nem a bér munkából élők összessége jelenti a munkásosztályt és kizsákmányolása a kapitalista elnyomás csúcspontját. Ha ragaszkodunk ennek az interpretációnak az érvényességéhez, nem előmozdítjuk, hanem sokkal inkább gyengítjük az osztályok közötti szolidaritást. A valóságban ezt egymás különbözőségének elismerésével érhetjük el – azzal, ha felismerjük az egyéni helyzetekben, tapasztalatokban és nehézségekben rejlő strukturális különbségeket, a sajátos szükségleteinket, vágyainkat és követeléseinket és mindazokat a szervezeti formákat, amelyeken keresztül elérhetjük őket. Így tehát a 99% feminizmusa arra törekszik, hogy meghaladja a berögzült, áporodott ellentéteket az „identitáspolitika” és az „osztálypolitika” között.

A 99% feminizmusa elutasítja a kapitalizmus által számunkra létrehozott, veszteséget termelő rendszert, és célja, hogy egy széleskörű globális felkelésben egyesítsen minden létező és jövőbeli mozgalmat. Egy olyan vízióval felfegyverkezve, amely egyszerre feminista, antirasszista és antikapitalista, ígéretet teszünk rá, hogy jelentős szerepet vállalunk a saját jövőnk alakításában.

A szöveget fordította: Kovács Janka